

Vakurleiki og sterkar kenslur

Frits Johannesen hefur verið á konsert hjá Atla Ellendersen, Sune Vejlbj Brogård (myndin) og Hans Nygaard.

Hann hefur tekið teir og skrifað um teir.

Sterkar kenslur hava vald á persónunum í aðrari firvaldsfikkuni, Fylkislaekn- anum, sigur Jógvan Isak- sen, sum ummælir bókina.

Síða 14

Hevur javnaðar- flokkurin mist sosia- listisku hugsjón- ina?

Tað spurdi formað- urin í SU á landsfund- inum seinasta viku- skiftið. Á síðu 9

Leygardagur 24. apríl 1982

Hevði hann havt betri stundir...

Tekst: Hogni Djurhuus

„Tað er ikki ov nógv kravt, at hann nú sleppur at halga sær skrivning síni burturav. Hitt feroyska samfelagið hevur ikki ráð til at lata hann sita og gera arbeiði, ið fleiri kunnu gera. At leggja úr hondum gripir sum teir, ið Martin hevur skapað, tað er ikki hvønn- mannsfæri.“

Soleiðis endar Ólavur Michelsen greinina, hann skrivaði í Fjurtanda, tá Martin Joensen, rithovundur og lærari, fylti 60 í 1962.

Men Martin slapp ikki at halga sær skrivningini burturav. Hann helt fram sum lærari. Í tvey ár afturat. Tá noyddist hann frá. Vegna sjúku. Martin Joensen doyði í skúlahúsinum á Tvoroyri fyrsta jólavöld 1966, 64 ára gamal.

Eitt baks

Tað er neyvan nakar ivi um, at Martin Joensen ynskti sær betri stundir til at skriva.

Í viðtali við Dagblaðið í 1960 fær hann settan henda spurning:

„Hevur lærarastarvið havt týðning fyrri skaldskapin ella halda tygum tað vera betri at vera rithovundur burturav?“

Martin svarar, at sum lærari livir ein millum fólkið, lærir hitt „livandi lívið“ at kenna.

Men, leggur hann afturat, so er aftur tað, at skúlin meir og tekur mestu arbeiðsmegina. Arbeiðsmeg-

ina, sum skrivningin skuldi fingið.

Og orðini í brævinum, Martin Joensen skrivaði Chr. Matras í 1949, kunnu ikki misskiljast:

„Tað er skjótt sagt um korini hjá einum lærara úti á bygd, ið skuldi roynt at sett segur saman. Tey hava altíð verið ógvuliga vánalig og kunna als ikki hava framst um skrivningarroyndirnar. Tað hevur verið eitt baks við at liva og einki annað. Onkur frilætan kann hava verið, tá ið tú hevur sett teg niður at skriva nakrar reglur. Lærarin úti á byggunum kann ofta eisini verða undirborin við almennt starv, ið ikki eru tey týðligast og geva nógv arbeiði.“

(Brævið er prentað í bókini „Nøkur mentafolk“ hjá Chr. Matras).

Einkjan eftir Martin, Lina Bjørghheim Joensen, sigur, at Martin kundi kanska tonkt sær at sagt lærarastarvið frá sær og farið at skriva burturav. Men hvat skuldi hann gera, spyr hon. Tað bar ikki til.

Góður skúli

Tað hekk nógv uppi í einum lærarastarvi fyrr. Ger kanska enn summastaðni.

Meðan Martin Joensen var lærari í Sandvík (1929–44) var hann deknur, sóknar- styrislimur og ofta beðið fólk hann skriva brov fyri seg. Hann bleiv eisini biðin um at skriva søgur til eitt nú jóla- bløð.

Hann dugdi ikki at siga nei, sigur Lina Bjørghheim Joensen. Tó mundi hann hava síni bestu skapandi ár, meðan hann var í Sandvík, skrivar Ólavur Michelsen í Fjurtanda í 1977. Á Tvoroyri var so mangt annað, sum ørkymlaði. M.a. átók hann sær starvið sum blaðstjóri á Sosialinum (1946–49).

Men hóast lærarastarvið gjørdi, at Martin Joensen ikki hevði tær umstøður at skriva, sum hann ynskti, so vanvirdi hann ikki hetta at undirvisa. Tvørturímóti. Hann var ein sera góður lærari.

Hogni Poulsen, sóknar- prestur í Havn, var skúla- drongur í Sandvík, tá Martin Joensen var lærari har:

— Hann var ein frálíkur lærari. Tað var ein góður skúli, vit fingi. Hann legði dent á at hjálpa hvørjum ein- stökum. Hevði individuella undirvising. Man fekk høvi til sjálvar at útvikla seg.

Hogni Poulsen minnst, at tey, sum fóru fram um eitt nú í rokning, blivu ikki steðgað. Tað var ikki so, at øll skuldu fylgjast.

— Tá eg kom í realskúlan, hevði eg longu roknað stykkini í „triðju bóki“, sum var brúkt í realskúlanum.

Ber av tí mesta

Martin Joensen legði sær eina við at læra børnini nakað. Hann tók sær tað nær, gekk tað ikki væl í skúlanum, minnst fólk, sum kendu hann.

Lina Bjørghheim Joensen sigur tað sama:

— Hann vildi helst fæa nakað burtur úr børnunum. Vildi gera nakað fyri lónina. Best dæmði honum søgu og feroyskt.

Tað hevur helst ikki gjørt læraragávurnar hjá Martini Joensen verri, at hann var tveir vetrar á Danmarks Lærerhøjskole (1938–39 og 1960–61).

Greinin, sum Martin skrivaði í 50 ára minnisrit Føroya Lærarafelags í 1948, ber av tí mesta, sum her á landi er

skrivað um skúlaskep, segði Chr. Matras í 1966.

Og Martin Joensen vildi ikki einans ríka børnini við lærdómi. Hann royndi eisini at hava kvøldsskúla, bæði í Sandvík og á Tvoroyri.

Stórt menniskja

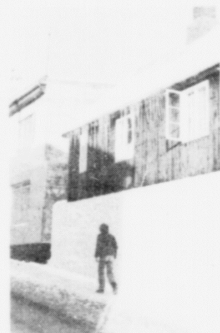
Tað er langt síðani sligið fast, at Esbern Martin Sofus Joensen (soleiðis var hansara fulla navn) er millum bestu rithov- undar, Føroyar eiga.

Men hann var eisini ein av- bera góður lærari. Og — ikki minst — eitt stórt menniskja. Um hetta eru ivaleyst øll, sum hevdu ta eydnuna at kenna hann, samd.

Martin Joensen var so vin-

sælur í Sandvík, at bygda- fólkið græt, tá motorbáturin, sum fordi hann til Tvoroyrar februaradagin í '44, legði frá landi.

Á miðsiðunum hava vit meira um Martin Joensen. Vit hava samrøðu við Johs. Enni og Sámál Johansen greiðir frá árunum í Læraraskúlanum

Húsin í Trøndargotu, har Martin býði, meðan hann gekk í Læraraskúlanum. Har hann hitti Lina, sum hann gifti seg við í 1931.

Tey báðu har eisini seinni. Martini dæmði væl í Havn og hann ætlaði sær vist at liva seinastu ár síni í Havnini, sigur Lina Bjørghheim Joensen.

Nu eru húsin í Trøndar- gotu burtur. Tey blivu tikin niður í fjór

Statsforlag

Eins og fleiri onnur skrivandi fólk her á landi hevði Martin Joensen rættlugar trupulleikar at fæa nakað givið út.

Í brævi til Chr. Matras í 1949 (sí „Nøkur mentafolk“) sigur hann, at sær tykir, at bestu ráðini eru at gera Mentunargrunnin til eitt statsforlag, sum tekur sær uppá at geva út tað, sum nakar dugur er í.

Hetta „sjónarmið endurtekur hann í samrøðu við Dagblaðið nr. 96 í 1960:

„Vit skuldu fingið eitt náttúrligt forlag, sum gav út alt tað, ið vert er at geva út. Varðin, bók- mentafelagið, kundi skapað til eitt slíkt forlag, pengarnar hevur Mentunargrunnurin.“

Tankin um eitt stats- forlag er ivaleyst væl í trád við sosialistisku hugsjónir Martins.

Martin Joensen við pultin. Ein frálíkur lærari